

ZARANDUL

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET.
 REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
 BRAD.

ABONAMENTE: 80 lei anual, 6 luni 40 lei,
 Instituțiuni și bănci . . . . . 150 lei.
 Muncitorii minieri . . . . . 50 lei.

APARE ÎN FIECARE JOI

Chemarea tradiției

de: Gheorghe Minovici

Un fenomen uimitor se petrece, de câțva timp, în substratul sufletesc al generației noastre de astăzi; un fenomen, la început latent, oarecum sfielnic; apoi din ce în ce mai accentuat; astăzi manifestându-se aproape violent, ca izbucnirea unei forțe elementare din adâncurile insondabile ale conștiinței neamului nostru: este întoarcerea la tradiție.

Uimitor pare însă acest fenomen. Numai la o cercetare superficială căci evoluția logică a stărilor sufletești ale unui neam — încercată și chinuit cum a fost și este al nostru — era natural să ne aducă unde am ajuns: la exaltarea tradiționalismului, la biruința tradiției.

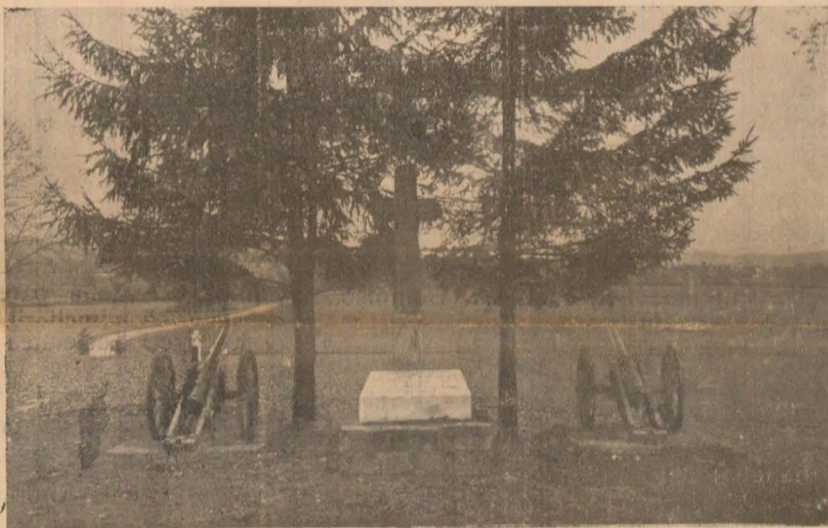
Era logic, credem, ca după încercarea tuturor experiențelor noi, după aplicarea tuturor formulelor moderne, după falimentarea — pretutindeni — a teoriilor umanitariste, să ancorăm în sfârșit — istoviți, dar încă nu desființați — în rada singură ce mai poate promite liniște și salvare: tradiționalismul.

„Tradiționalist“ nu înseamnă însă „conservator“, după cum apologia trecutului nu înseamnă anchilozare în forme învechite. Tradiționalismul reprezintă o continuitate — deci evoluare — în linie directă, de la înaintașii noștri, în toate manifestările vieții noastre naționale. E dezvoltarea pe bazele firești, specific românești, transmise din trecutul îndepărtat, a vieții noastre etnice.

Fundamentul nostru național — generator al tradiției — este o moștenire imuabilă, care impune și natura dezvoltării firești a poporului, pentru mai târziu, după cum — spre a întrebuița o expresie cunoscută — în sămburele de ghindă sunt cuprinse toate caracteristicile stejarului ce va urma. Ori ce nesocotință a acestui fundament și a imperativului care răsună din el, nu poate decât să împiedece, sau cel puțin să întârzie, o dezvoltare naturală și deci sănătoasă a unității noastre etnice, după cum vedem cu prisosință — dar atât de dureros — svârcolirile noastre pe toate tărâmurile, de la ultimul războiu încoace.

Iată de ce, după cum spuneam la început, nu trebuie să ne surprindă

procesul psihic-național, la care asistăm de câțva timp. E curios cel mult faptul, că semnalul deschiderii acestui proces a pornit dela generația tânără, în timp ce generațiile noastre mai vechi, — acelea cari tocmai au făcut experiențele dureroase și falimentare, inspirate de ideile zise moderne, dar străine de spe-

Mormântul lui AVRAM IANCU, din Tebea.

cificul nostru național — mai întârzie încă în făgașul lor. Totuși și în rândurile generațiilor stăpâne pe o deplină maturitate, un revirement de opinii și convingeri se petrece pe nesimțite, dar în mod constant.

O explicație a acestei manifestări, semnalate mai sus, ar fi, credem, în instinctul sănătos care se poate realiza mai nestânjenit la generațiile tinere, neîncovoiate încă, stăpâne pe o viziune clară, care n'a avut încă timpul să se altereze de vicisitudinile complexe ale unei vieți mai îndelungate. Dar nu mai puțin trebuie atribuită inițiativa acestei manifestări, și impulsului generos, caracteristic ori căruia tineret pătruns de menirea lui, al aceluia tineret care astăzi e „mustul care fierbe“ așteptând să devină mâne vinul clar și întăritor, „după ce fermentația a încetat, unda s'a limpezit și drojdiile s'au coborât la fund“.

În fața acestui val tineresc care ne ridică și cu impetuozitate — pe noi ceilalți deveniți, cu vârsta, mai indolenți sau poate mai sceptici din cauza loviturilor repetate ale vieții — și ne repune pe tărâmul tradițiilor românești, singurul țarm solid care ne mai rămâne pentru a ne sprijini picioarele, — în fața acestui val zic, trebuie să ne desoperim cu emoție și cu recunoștință.

Poporul nostru, ospitalier până la sacrificiu, tolerant până la abnegație, indulgent până la lașitate, a zeificat — din convingere sau din snobism, nu im-

Buletin politic

INTERNE

D. g. mareșal Averescu dorește să introducă în partidul său o disciplină militară.

S'a și început organizarea partidului pe legiuni; iar șefii să fie orientați, și astfel să lucreze în vederea comandantului suprem, s'a tipărit o broșură cu instrucțiuni.

Se spune că în curând, guvernul va relua tratativele cu creditorii străini.

Cu ocazia vizitei a d. Titulescu, în Turcia, România a încheiat un tratat de amicitie și neagresiune cu Turcia.

D. Titulescu, ministru nostru de externe, a fost proclamat doctor „honoris causa“ al universității din Atena.

Duminica viitoare se va ține la T. Severin o întrunire a partidului poporului. Cu această ocazie d. mareșal Averescu va face declarații politice.

EXTERNE

Generalul Balbo, ministrul aviației Italiene, este grav bolnav.

Statele Unite recunoscând Sovietele, în primele zile ale lunii Noembrie, se vor relua relațiile diplomatice.

Ambasadorul american la Moscova va fi numit senatorul Borah.

Se spune că Sovietele, cu această ocazie ar fi angajat 100 ingineri specialiști americani, pentru industria sovietică.

Roosevelt, preș. Statelor Unite, se va întâlni cu Litvinov.

Sovietele își Construesc noi modele de avioane, destinate propogandei.

Un asemenea avion ar cuprinde 14 pasageri. Avionul are 2 motoare și poate parcurge 2500 Km. fără să aterizeze.

portă, — destui idoli falși până acum. Am cunoscut cultul modernismului, al democratismului, al străinismului, al tembelismului. Numai cultul tradiției nu-l cunoșteam încă, pentru că nu fusese până acum nimeni să aplece auzul la chemarea ei.

Astăzi tineretul nostru, din trâmbițe răsunătoare, ne trezește la acest cult. Iar noi, ca să deslușim mai bine glasul trâmbițelor lui, ne-am strâns câțiva, dăunăzi, sub „gorunul“ dela Tebea.

Și acolo, după cum spune poetul care sintetizează toate elanurile neamului nostru, „în aerul proaspăt al brazilor, la mormântul lancelui, sufletul nostru, bătut de atâtea vânturi, amestecând amintirile de eri cu îndemnurile de azi, dornic de lumină și puritate s'a închinat la un cult nou: cultul tinereții“... Tebea, Octombrie 1933.

Lozuri norocoase a Loteriei de Stat se găsesc la librăria ZARAND

Boalele pomilor și combaterea lor

Condițiunile geografice și climaterice ale țării noastre sunt, după cum se știe, deosebit de prielnice pentru cultivarea pomilor. Brăul de dealuri subcarpatice, dealurile de podiș din Transilvania, Moldova, Basarabia, terasele râurilor ar putea fi acoperite de o grădină nesfârșită de pomi, de un capăt la altul al țării.

Dacă natura a fost darnică cu noi, ni se cere însă și nouă o mai bună înțelegere a condițiilor naturale, în care trebuie să se desfășoare pomicultura românească de acum înainte, pentruca multe din anomaliiile și din discordanțele antrepogeografice despre care a vorbit de curând geograful Mehedintzi, să dispară. Mai întâi de toate, printr'o metodă și rațională alegere a speciilor de pom e ușor; greutatea mare pentru fiecare regiune, s'ar putea produce o schimbare radicală spre bine. Aceasta ar fi însă prea puțin, căci a sădi un pom e ușor, greutatea mare este a-l îngriji, ca să rodească mereu cu roadă multă și bună.

În trecut gospodarii de frunte, proprietarii, învățătorii, preoții, călugării au introdus sau au produs pomi ce le făceau faimă; dar această producție era izolată și răspundea numai unui consum redus. Astăzi consumul de fructe a crescut uimitor, și va crește din ce în ce mai mult. Pomicultura veche, patriarhală nu nu mai poate satisface nevoile noi de consum și vremurile cer să fie înlocuite printr'o pomicultură comercială.

Pomicultorul român va căuta să-și asigure o clientelă din ce în ce mai mare, atât în țară cât și peste granițe. Pentru a-și asigura această clientelă el trebuie să țină piept concurenței, pe care pomicultorii străini i-o fac prin produsele lor, de multe ori inferioare celor românești în ceea ce privește gustul, dar mult mai bine conservate (fără pete, putregaiuri sau viermi) și mult mai frumos înfățișate. Pomicultorul român, ca să-și valorifice produsele sale, va fi silit să țină seama de multe lucruri pe care până acum sau nu le-a cunoscut, sau dacă le-a cunoscut, le-a trecut vederea.

Statul s'a pătruns de însemnătatea, pe care e chemată să o aibă pentru economia națională cultivarea pomilor și valorificarea fructelor și dela un timp încoace își dă osteneala de a sprijini pomicultura prin toate mijloacele de care dispune: procurarea de varietăți bune, selecționate și adaptate pe regiuni, introducerea metodelor științifice în pepinerele sale, înlesnirile pe care le acordă pomiculturilor.

Dacă în ceea ce privește alegerea soiurilor bune, potrivite pentru diferite regiuni s'au realizat lucruri de toată lauda, în schimb în

ceea ce privește îngrijirea pomilor în timpul vegetației și fructelor din momentul recoltării până la desfacerea lor, mai este încă mult de făcut.

Pentru a se asigura o producție de fructe constantă, suficientă și de bună calitate, statul și particularii sunt datorți să acorde toată atenția problemei tratării pomilor. Rezolvarea acestei probleme nu mai poate fi lăsată, ca până acum, la inițiativa izolată a câtorva pomicultori mai grijulii sau la discreția colportorilor de produse fungicide și insecticide. Prin cumpărarea de aparate în comun, prin constituirea de echipe specializate (comunale sau sindicale, pe lângă Camerele de agricultură sau pe lângă serviciile agricole județene), prevăzute cu tot utilajul necesar, s'ar ajunge la ceea ce este astăzi lege în materie de combatere a boalelor la pomii fructiferi — tratarea tuturor livezilor unei comunități sau a unei regiuni.

Pe de altă parte Statul va trebui să supună unui control riguros, produsele fungicide și insecticide ce se găsesc pe piață, produse care în bună parte sunt sau ineficace, sau cu o eficacitate limitată, în totdeauna însă prea scumpe față de valoare principiului activ pe care îl conțin.

Inamicii vegetali și animalii care atacă pomii fructiferi sunt foarte numeroși și se înmulțesc din an în an, aduși pe diferite mijloace de transport din alte țări. Unii dintre acești inamici al pomilor au produs în ultimii ani distrugerii însemnate, iar pe alocuri chiar adevărate dezastre.

Frumoasele livezi de pomi fructiferi ce se întind dela vest de Hotin până la Cernăuți au fost distruse de păduchele țestos: locuitorii, care-și îngroapă și morții în livezi la umbra prunilor, au scos pomii și au pus în loc porumb. Tot în Moldova de peste Prut, renumitele livezi de meri din județele Orhei, Soroca și Lăpușna sunt amenintate să se usce din cauza unei ciuperci, *Physalospora Cydoniae*, care trăește pe scoarța ramurilor.

Merii și perii tineri din pepinire sunt în ultimul timp foarte atacați de o bacterie, *Bacterium tumefaciens*, care produce niște umflături, adevărate cancere, pe rădăcini și la baza tulpinii.

În livezile tinere de meri în Bucovina a apărut în acest an în unele localități, o boală foarte primejdioasă, care se manifestă prin uscarea scoarței pomilor atinși și scurgerea din rani a unei substanțe cleioase. Boala aceasta e produsă tot de o bacterie, *Bacillus amylovorus*.

Livezile de cași din întreaga țară sunt amenintate de o moarte rapidă a indivizilor, comparată cu apoplexia care curmă subit

viața unui om și a fost botezată chiar cu acest nume. Piersicii suferă de o scurgere cleioasă — gomoza — ei sunt atacați de o ciupercă, *Exoascus deformans*, care produce încrețirea frunzelor, uscarea ramurilor și cu timpul peirea persicului. Fructele de meri, peri, pruni, caiași an de an sunt atacate de diferite specii ale ciupercii *Scleroinia* (*Monilia*). Fructele bolnave putrezesc și cad, iar pe pământ se întăresc ca piatra. Putregaiul acesta al fructelor dijmăște fără cruțare recolta.

Merele și perele de pe piața noastră prezintă întotdeauna pe ele niște pete cenușii-negricease, care le dau un aspect foarte urât și din cauza cărora nu pnt fi păstrate nici până la Crăciun. Petele aceste sunt produse de specii ale ciupercii *Venturia* (*Fusicladium*).

Dar pomii noștri mai suferă și de multe alte racile datorite unor ciuperci bacterii și insecte pe care nu le mai enumer pentru a nu lungi pomelnicul.

Toate boalele pomilor pot fi combătute, dar ceea ce trebuie să știe orice pomicultor, e faptul că nu există încă un mijloc de combatere universal eficace în contra tuturor paraziților și aplicabil la toți pomii. Nu există un mijloc, universal eficace pentruca fiecare parazit își are modul său particular de viață, iar fiecare specie pe pom își are paraziții săi. Dacă curățirea pomilor de omizi, săpatul lor la rădăcină, curățirea în timpul iernei de uscătură sunt practice indispensabile oricărei culturi de pomi; combaterea inamicilor fiecărui pom se face deosebit dela speci la specie și pentru fiecare parazit în parte.

Pentru combaterea boalelor la alți pomi fructiferi, rugăm pe cei interesați a se adresa secțiunii de fitopatologie din Institutul de cercetări agronomice, București, căsuța poștală 207 și vor primi toate lămuririle. Dacă particularii doresc să întrebuințeze preparate gata, îi rugăm în propriul lor interes, de a ne cere informațiuni și a ne trimite o probă din ele pentru a le analiza.

Pentru combaterea boalelor și inamicilor pomilor să fie generalizată, ea trebuie neapărat să fie simplificată și științific organizată. Ministerul agriculturii e obligat să stabilească procedee standard, pentru fiecare specie de pom, să fixeze produsele care prin experiența și practică s'au dovedit eficace și sunt și cel mai estine, să uniformizeze aparatura și să impună oficial procedeele pe care instituțiile sale științifice i le indică. (Din Universul).

Prof. Tr. Săvulescu.

— În Japonia, zilele trecute, valurile oceanului au înghițit 1000 de bărci în cari erau 3000 de pescari.

Inceput de carieră

3 Călătoria

de Mibo

Era o după amiază frumoasă de toamnă. Frunzele ruginite cădeau legănat, depe arbori. Întreaga fire, îmbracă pe nesimțite un vesmânt de doliu, de tristețe.

Tristețea aceasta, care înversmântă natura, adesea îmbracă și sufletele celor ce o privesc...

Prveam cu amărăciune pe fereastra vagonului, în timp ce trenul urca găfâind spre munți. Sufletu-mi era copleșit de deprimare. Simțeam în mine, un gol neînțeles, dar care mă durea. Gânduri sfioase se prindeau prin conștiința mea, cu repezicinne. Aci se grămădeau aci dispăreau fără urmă...

Călătoream la postul meu. Neîncrederea în viitor și măhnirea își facea loc tot mai mult. Cu fiecare frunză, despicată depe ramuri, creștea cu un picur nou și neliniștea mea. Și versurile poetului, neconținut îmi sunau în urechi.

Et dans chaque feuille qui tombe
Je vois un presage de mort.

Cu astfel de gânduri, am ajuns la trecătoarea Ghimeș-Palanca. Luna apăruse de după munți și scâldea prăpăstiile neumbrite, într'o lumină argintie. Am trecut printre munți, cu oarecare groază, ca unul care am crescut la șes.

Pe după miezul nopții, am ajuns la Feldioara-Războieni. În jurul meu, începuse a nu se mai auzi limba dulce românească. Cei mai mulți vorbeau o altă limbă, o limbă pe care o mai auzisem numai de două ori în viață, dar și atunci, fără să dau atenție.

Acum însă, ca omul care nu știam de unde poate veni primejdia, am ascultat cu mare atenție. O limbă, fără nici o sonoritate, cu un accent sacadat, îmi dădea impresia unui sgomot făcut de o căruță cu trei roate, sau de un cal care aleargă în trei picioare.

Nu-i găseam nimic asemănător, nici cu franceza, nici cu germana, nici cu rusa iar cu limba română, cu atât mai puțin.

Vorbeau tare, parcă erau toți surzi, gesticulau și se înflăcărau la fiecare frază. Dela o vreme mi-au devenit nesuferiți. Aceasta, poate din cauză că după îndelungi eforturi, tot nu înțelegeam nimic...

La gară, pierdusem legătura. Trenul cu care trebuia să continui călătoria plecase cu câteva minute înainte.

Parcă-i dăduse drumul anume.

Toată noaptea n'am putut dormi. Adouazi mort de oboseală am plecat mai departe. Ce bucurie... Trenul acesta-mi era mai drag. Parcă-l așteptasem un veac...

Suit în el, n'am mai putut urmării nimic pe fereastră.

Eram moleșit, des gustat. Mă ocupam numai cu planurile mele, cu gândurile mele sbuciumate, pe care adesea le puneam în concordantă cu harta cumpărată din București și cu toate cunoștințele geografice dobândite în școală.

Iacă așa, am călătorit toată ziua și toată noaptea, cu cele mai rele trenuri și cele mai nepotrivite legături...

Am ajuns în capitala noului meu județ. Eram din cale afară de obosit.

Dimineață la revizorat, aștept puțin și iată un domn gras, spân, la care toți se închină cu respect. Il urmăresc câteva clipe pentru a mă convinge, dacă e el. Da. Era d-l revizor

Dascălii

Unitatea națională, încheierea noastră a tuturor într'o singură așezare de stat, nu e de sigur rodul unei singure epoce, nici rezultanta unei singure străduinți. Ca într'o minunată urnă, în care s'a strâns cenușa tuturor visurilor de demult, în unirea noastră s'au frământat cu lacrimi și sânge indemnurile atâtor generații și atâtor tagme de oameni.

În această armată de veacuri însă dascălii, socoteu, au fost avangarda.

Făclia lor a luminat înainte și a deschis drumurile. Tot veacul al nouăsprezecelea, care înseamnă ridicarea noastră deasupra instinctului de conservare și formularea unei doctrine de independență națională, dascălii au răspândit prin munca lor abecedarul politic a românismului. Neatârănarea neamului, deci, s'a propagat paralel cu toate atributele logice ale culturii și biruința noastră s'a încadrat astfel în preceptele firești ale civilizației.

Astăzi, când suntem una, trebuie să punem în valoare energiile latente ale acestei țări și să complectăm universalitatea cu specificul nostru. E o operă grea de răscoliere în adâncuri care ne așteaptă. Cine să coboare acolo, să desțelenească țarina milenară și să scoata la lumină din culcușul ei ancestral taina noastră?

Cine?

Eu zic: tot dascălii!

Ei cari au netezit cărările spre România Mare, ei să aprindă farul și pentru România nouă...

OCTAVIAN GOGA

Conferință preotească

Preoțimea Zarandeană, organizată în cadrele Asociației clerului, „Andrei Șaguna“, și-a ținut obicinuita sa conferință de toamnă în Brad, în zilele de 18 și 19, ale lunii curente, sub președinția pâr. Protopop I. Andrei.

Conferința a fost precedată de slujba sf. Liturghii, de invocarea Duhului sfânt și de un Parastas pentru toți protopopii și preoții decedați în protopopiat. A făcut bună impresie asupra preoților întruniți în număr aproape complect, răspunsurile liturgice date cu precizie de către Societatea „Sfântul Gheorghe“ din Rîșca sub conducerea unui tânăr țaran de acolo, după ce acest cor a fost instruit de cântărețul F. Turcan. La sfârșit Preotul Alex. Fugăță a ținut o instructivă predică combătând păcatele vremurilor noastre.

Mă apropii de dânsul cu sfială.

— Să trăiți d-le revizor!

— Dimineața bună, domnule!

— D-le revizor, am onoare să mă prezint: sunt învățătorul B... numit la școala din U...

— Aaa!... d-ta ești d-l B... Dece nu te-ai prezentat mai repede la post? Sunt aproape trei săptămâni de când ai fost numit.

— Am mai rămas pe acasă, d-le revizor, știind că mă pot prezenta în termen de o lună, și apoi de aci, așa de parte, nu știu când mă mai pot duce acasă.

— No bine d-le coleg, să te duci la post cât mai repede. Ai de grijă, că acolo n'a fost învățător dinainte de război. Anul trecut am trimis acolo un suplinitor, dar care, mai mult au stricat... Nu i-a plăcut să muncească. Cred că d-ta, băit tânăr, ai să pui totul în rând.

— Da, d-le revizor. Dar cel puțin este local propriu?

— Este local corespunzător, este locuință pentru director, două sale de clasă, dar cam neîngrijite. D-ta trebuie să te pui pe muncă.

— Da d-le revizor...

După constituire preoțimea în corpore s'a transportat la Școala primară de fete din localitate, unde Preotul Virgil Perian a ținut două lecții practice din studiul Religiei cu elevele claselor III și IV.

După masă s'a continuat conferința cu discuții instructive asupra metodelor de predare a Religiei în școlile primare, întrucât — după cum se știe — catehizarea în aceste școli începând cu anul trecut se face de către preoți. A urmat conferința Preotului Iosif Tisu iun. despre rolul așezămintelor religioase în dezvoltarea vieții religioase morale a satelor. Aceeași conferință a fost tratată și de către Preotul Ștefan Perian.

Ordinea de zi s'a încheiat cu Vecernia zilei.

În ziua următoare după slujba Utreniei a predicat Preotul Iosif Tisu sen. despre cele 2 firi din om — binele și răul — cari încontinuu se luptă într'olaltă, arătând metodele de luptă, ce trebuie să ducă un bun creștin pentru triumful binelui. S'au mai tratat pe larg de către Preoții: N. Stanciu, A. Barna, I. Boloșiu și A. Florăa despre „Metodele de cari trebuie să se folosească preotul la înființarea următoarelor așezăminte religioase și culturale: „Oastea Domnului“, Soc. „Sfântul Gheorghe“, „Reuniunea de femei“ și „Casa culturală“. În jurul acestor chestiuni s'au desfășurat discuții frumoase, fiecare Preot arătând greutățile ce le întâmpină la înfăptuirea acestor nobile așezăminte ale Bisericii, precum și metodele, ce le-au întrebuintat în singuratecile parohii.

Preoțimea s'a depărtat dela această conferință a sa, fortificată sufletește și înzestrată cu noi puteri de muncă întru ducerea la îndeplinire a nobilei, dar grelei, misiuni, ce o are în mijlocul dreptcredincioșilor.

S'au constatat însă de astădată mai mult ca ori când necazurile cu cari trebuie să lupte un preot în parohiile noastre resfirate și cu căi de comunicație impracticabile; pe de o parte, cu salariul de batjocură — în raport cu pregătirea și cu misiunea ce o are — variind între 1500 și 2500 lei lunar, unii trebuind să se întoarcă la coarnele plugului, alții neputându-și da copiii la școală; pe de altă parte trebuind să lupte cu atâtea idei subversive, cari au început să se încuibă pe satele noastre.

Creștini grupați-vă în jurul Bisericii noastre strămoșești, dați ascultare conducătorilor voștri firești, preoți și învățători, sprijiniți-i în misiunea lor grea de luminare a minții și nobilitare a sufletului și nu lăsați să se încuibă vrajba și ura față de Biserica noastră strămoșească și față de neamul nostru românesc.

Pr. V. P.

***

Am plecat cu gândurile mele, nedespărțite, la gară. Aveam tren îndată. Mă reped la cassa de bilete.

— Vă rog o jumătate clasa treia, până la U... îl rugai eu pe casierul dela bilete, cu un ton obosit, dar sigur.

— Nu sunt d-le bilete, până la stația U...

— Nu se poate, d-le casier, dacă nu aveți bilete gata, vă rog să-mi faceți unul de mână. Sunteți obligat să-mi dați un bilet până unde călătoresc.

Casierul, stă puțin încurcat, se uită în toate părțile și-mi răspunde scurt.

— D-le nu „există stația“ U... în județul nostru.

— Ei, asta-i extraordinar, — mă răstii eu, ca'n fața unei noi piedici.

Se poate să nu cunoști d-ta gările din acest județ?!... Îți dovedesc cu harta...

— Ascultă-mă d-le te înțeleg, stația asta nu există.

Fără să mai aștept alt răspuns, scosei harta, și-i arătai.

— Iată, d-le asta n'am făcut-o eu!... Uite, pe linia X... ultima gară este U...

Ne furăm căciulele...

Nu scriu cu intenția nici de-a supăra pe nimeni și nici de-a mă angaja cu cineva în luptă care s'ar simți ofensat, ci pur și simplu ca lumina zilei, voi arăta ceea ce glăsuște titlul acestui articol.

Ne furăm căciulele unul la altul și iată cum: Regiunea aceasta blagoslovită de Dumnezeu cu bogății subpământene, dar săracă în ceea ce-i este mai de trebuință locuitorului de aici — cerealele — este întotdeauna sortită speculei.

Puținele cereale ce cresc pe aici, nu sunt îndestulătoare locuitorilor cari în cea mai mare parte sunt economi de pământ. De aceea, apelează la câmpiile Banatului și îndeosebi ale Crișanei — jud. Arad, — aprovizionându-se de acolo cu grâu și porumb. Le-a mai venit și statul — dacă nu mă'nșel — cu mult în ajutor și i-a scăpat de fabuloasele sume ce trebuiau plătite la transportul cerealelor, iar acum ar fi bine să mai vină cu o măsură: „stârpierea speculei“.

Întotdeauna cerealele au fost mijlocul de care unii au căutat să profite și acest profit a fost făcut pe spinarea locuitorului Moț. Aprovizionarea cu cereale se face de câțiva, tot Moți și ei, însă de cei ce știu numai să spună că nu li se face nici-o îmbunătățire de stat, iar când îmbunătățirea se face privind nu pe ei, ci gloata muncitorilor de pământ cari cumpără cereale, ei sunt aceia ce trag foloasele. Se cumpără grâul și porumbul cu un preț — care la drept vorbind e destul de scăzut — însă când ajunge aici la noi, se dublează prețul. Astfel că o măsură de porumb cumpărată nu mai departe decât dela Arad cu 42 lei — socotind maja cu 190 lei, care este cel mai scump, pentru că la Brăila este 170 lei — ajunge la Brad și în comunele de prin împrejurimi să se vândă cu 60 lei. Acum o mică socoteală și să vedem cât se câștigă la o măsură. Transportul dela Arad la Brad, se ridică la 2200 lei — taxa transportului la c. f. r. socotită întreagă. Mai punem încărcarea sacilor și transportul dela gară până la magazie încă 1000 lei, așa că suma cheltuelilor se ridică la 3200 lei. Ar veni măsura cumpărată dela Arad cu cheltueli cu tot 48 lei. Și aici să se vândă pe 60 lei? Să câștigă 12 lei la o măsură de bucate când știi că o vinzi tot aceluia care se cheamă Moț ca și tine, nu se zice atunci că ne'nșelăm unul pe altul, — ne furăm căciula? Statul caută să-ți facă ție, angrosist de cereale — care urci prețul din 12 în 12 ore — îmbunătățiri de transport, iar tu numai singur să tragi foloasele?

Și mă întreb, cât de mari foloase ar avea negustorii de cereale dacă li se va re-

— D-le dragă, te sfătuesc să arunci harta asta'n foc. Stația U... nu există“.

— Ei bine, d-le dă-mi bilet până la ultima gară, care există după geografia și după harta, d-tale. Ce să fac? Dacă am ajuns și zilele acestea, trebuie să mă resemnez...

Pe la ora șase seara, am ajuns la ultima „stație“, a d-lui casier. Dar, spre marea mea surprindere și indignare, am aflat, că într'adevăr, ultima gară, era aceea, indicată de „inamicul“ meu casier și că „stația“ U. nu există pe această linie.

În furia ce mă cuprinsese, era să arunc harta în foc. Noroc că nu s'a nimerit vreo sobă'n vagon.

Am scos harta din buzunar și am pus-o în geamantan, ca să nu o pierd. Trebuie s'o păstrez, ca pe o mustră a spiritualității?!... — față de adevărata realitate.

Mi-am lăsat bagajele'n magazia gării, — căci aveam cam multe — și am ieșit pe stradă.

(Așa obișnuia mama, ca la cei opt feciori ai ei, să le dea tot ce li se cuvine, ca unui om singur, și să-i petreacă până la poartă, cu șiroare de lacrimi pe față).

duce prețul la transport pe jumătate așa cum sa scris în ziare și dacă vor continua să vândă măsura tot pe 60 lei! Dacă acum când socotindu-se prețul transportului întreg, se câștigă 12 lei la măsură, atunci ar însemna să se câștige 15—16 lei la măsură. E cam mult, dar totuși se vinde și așa, pentru că cei flămânzi de acasă — copiii bietului Moț care-i fură alt frate de-al lui căciula — nu pot muri de foame și bietul lor tată plătește și le aduce mălaiul zilei.

Aceasta ar trebui observată aici în ținuturile noastre și chiar ar trebui luate măsuri, să nu se câștige ca la țuică, îndoit, ci mai omeneste. Da, la alte articole de cari se mai poate dispensa omul — admit un câștig mai mare, dar la cele de primă necesitate, pentru traiu, cred de cuviință să se câștige mai puțin. Să să fure aproapei său flămând „colegul” și să-i lase „căciula”.

Ciobanu

Știri de tot felul

— **Cel mai bătrân om din Europa** este muntegoreanul Iuzuf Vozara, în vârstă de 132 ani.

Țăranul acesta s'a hrănit toată viața lui numai cu lapte și pâine. Făcându-se socoteală cât lapte și câtă pâine a folosit pentru hrană s'a găsit că a consumat 150 mii litri de lapte și 14 mii kgr. pâine.

Cea mai mică fică a lui are vârsta de 80 ani. Și ea s'a hrănit tot cu lapte și pâine.

— **Până** lunile trecute cel mai mare turn din lume a fost turnul „Eiffel” din Paris. Acum însă cel mai mare e turnul din Chicago, clădit cu ocazia ezpozitiei mondiale, ținută în acel oraș.

— **Din cauza mizeriei** în care se sbat, muncitorii din portul Brăila, cinci mii la număr au cerut prin d. prof. Nae Ionescu, audiență la Rege.

Camera de muncă, din Brăila, a organizat, pentru salvarea familiilor de șomeuri, o săptămână a plângerei.

— **Virgil Nicolaescu**, eroul principal, din faimosul proces, ce s'a desbătut zilele trecute în fața Curții cu Juri, a fost condamnat la 20 ani muncă silnică.

— **Din Mihăleni**. Pe ziua de 15 Oct., în comuna Mihăleni, s'a pus bază societății „Sf. Gheorghe, a tinerimii în vârstă de 14—24 ani. — Inițiatorul acesteia este părintele Miron Popoviciu, care înțelegând scopul societății — de-a desvoltă în tineret interesul față de biserică și de a-i iniția în virtuțile creștinești — s'a dovedit și cu această ocazie demn de prestigiul de care se bucură, prin participarea tuturor tinerilor, cari răspunzând la chemare s'au înscris toți în societate.

— **Dela Casa Corpului Didactic**. Casa Corpului Didactic, aduce la cunoștința membrilor săi, că cererile de împrumut sau ajutor nu se primesc decât înaintate personal de solicitori, când sunt trimise prin poștă.

— Ia stai d-le puțin! auzii un glas răstit în urma mea — era un gardian.

— Cine ești d-ta? — mă întrebă văzând că mă opresc.

— Dar d-ta cine ești? strigai și eu cu ultima vlagă ce-mi mai rămăsese după o călătorie atât de lungă și cu atâtea surprize.

— Pe mine, mă arată haina cine sunt.

— Eu nu cred în haine! și vrusei să plec.

— D-le, legitimează-te, căci altfel sunt silit să te arestez.

Văzând că nu glumește, i-am arătat carnetul de identitate și... ne-am despărțit prietenește!

Am plecat pe stradă în neștire. N'aveam nici o țință. Doream doar să aflu în ce parte e satul U. și dacă e departe. M'aș fi dus chiar atunci pe jos, numai să ajung odată.

Pe stradă, furnicar de oameni, rufoși negri, murdari, cari vorbeau tot altă limbă.

Iată și un costum alb, Românesc. Acesta trebuie să fie român. Ia să mă adresez lui.

— Ascultă d-le, nu știi d-ta încotro e satul U.... de aici?

Deoarece s'a constatat prezența unor escroci, cari se dau drept membri ai Corpului Didactic fraude încasând sumele din ordonanțe prin substituire de persoane, s'au luat măsuri ca toate persoanele ce se prezintă pentru încasări să prezinte la casierie o fotografie recentă.

De asemenea se cere ca titularii ordonanțelor să aibă spre identificarea lor carnete în stare bună de c. f. r. sau carnet de populație, adevăruri de plata impozitelor sau ori ce act oficial care să facă dovada precisă a identității.

Toate aceste măsuri sunt luate spre folosul membrilor Casei, cari trebuie să fie puși la adăpost de manoperile necinstiților.

— **Studentii** dela facultățile din București, au manifestat Duminică, în fața Universității, protestând împotriva taxelor excesive.

— **Episcop** al Banatului a fost ales — S. S. V. Lăzărescu.

— **In satul Florida** din America, s'a petrecut un caz înfiorător. Un tânăr, în vârstă de 17 ani, visând că este bătut, se sculase din pat, și pentru a se apăra de bătaie, luat un topor, cu care și-a omorât părinții și doi frați.

— **In apropiere** de Constanța, s'a întâmplat în groaznic accident de aviație. Un hidroavion s'a prăbușit în mare. Au fost omorâți trei ofițeri, iar al patrulea grav rănit.

— **Societatea fetelor române din Satu-Mare** cu onoare Vă invită la Serbarea culturală pe care o va aranja la Carei în ziua de 28 Oct. 1933 la orele 8^{1/2} în sala Teatrului orașenesc cu următorul

PROGRAM:

1. Cuvând de deschidere de D-ra Ellsa Balogh vice președinte.
2. Declararea înființării Soc. Fetelor Rom. și predarea Eșarfei de D-ra Eliza Lucaciu, prezedentă.
3. Quartet de mandolină de Frații Gregorovici, acomp. la pian de D-ra Alice Mihalca.
4. Dans spaniol de D-ra C. Dimitriew.
5. Anecdote... de Dl. Ionel Tarța.
6. Dans Național... executat de Domnișoarele din Societate.
7. Doine, executat de D-ra Elena Tatăr acomp. la pian de D-ra Georgina Sima.
8. Tablou viu (Sezătoare cu dans) de D-rele E. Tatăr și Margareta Sabău.
9. Solo de mandolină executat de Gregorovici acomp. la pian de D-ra Alice Mihalca.
10. Dans Marinar... D-rele Elena Balogh și Marg. Sabău.
11. Desteaptă te române (tablou viu) de Dl. Vasile Iancu.

Prețul de intrare: Loja 100 Lei — Stal: 20 Lei — Galerie 5 Lei.

După serbare Dans în saloanele restaurantului „Regele României”.

Intâmplări și fapte din Zarand.

Furt. Un furt de o îndrăzneală nemaipomenită s'a petrecut, luni seara, în comuna Tebea.

Hoții rămași încă nedescoperiți, au spart un geam la primăria comunală, care-i și locuința notarului, și introducându-se înă-

untru, au desfăcut casa de bani, de unde au furat 196.000 lei. E surprinzător faptul că notarul deși acasă n'a auzit nimic, atunci când s'a lucrat la spargerea casei de bani. Și hoții au întrebuițat ciocan, dalta, etc.

Ținăm să atragem atențiunea autorităților competente, că în ultimul timp și în regiunea noastră, liniștită până mai ieri, au început a se întâmpla furturi tot mai dese.

Jandarmeria trebuie să fie mai energetică, — pentru a reda liniștea locuitorilor.

— **Neeorocire.** În mina Valea Mori, muncitorul Gh. Lung, din Țărățal, pe când se găsea la o înălțime de 28 m, venindu-i rău din cauza fumului de la lampa de carbid, a căzut jos, murind imediat.

— **Ieri, în** colonia Valea Mori, o pisică turbată, a mușcat cinci persoane. Pisica a fost omorâtă, iar victimele transportate la Institutul Antirabic — Cluj.

Achitarea salariilor funcționarilor publici pe luna Oct., se vor face între 25 Oct. și 15 Nov. a. c.

Poșta redacției și administrației

D. Aristide Hotărescu, învățător Berești-Hațeg.

În principiu s'a hotărât ca această școală să ia ființă la 1 Nov. a. c.

Când voi avea informații mai precise, fiți sigur, că vă voi comunica.

Am mai primit abonamente dela: dna Mărioara Peteanu, Buoțari, 80 lei; d. pr. dr. Nicolae Ilieșiu, senator Timișoara, 100 lei; d. Ilarie Felea-preot Arad, 80 lei; d. Brâncoveanu, Hunedoara, 80 lei; d. Simion Baloșiu, dir. șc. primare Brad, 40 lei; d. Virgil Bulzpreot Gurahonț, 40 lei; d. Gh. Pârău, dir. șc. pr. Hațeg, 80 lei; d. Gh. Sebeșan, avocat, Baia de Criș, 80 lei; d. medic căpitan dr. Theodor Constantinescu, Craiova, 100 lei; d. Nicolae Birău, notar-Buces, 80 lei; d. Adalbert Szabo, s. chimist, 80 lei; d. Nicolae Bașa, Birtiu, 27 lei.

Pentru muncitori

D. Ing. Damian, duminică trecută, și-a continuat conferințele — urmate de experiențe practice, în comunele cu muncitori: Crișcior și Zdrapț. Cu vădită părere de rău, a trebuit să constate, că muncitorii nu vor să înțeleagă că ceia ce face Societatea este spre binele lor. La conferința ținută la Zdrapț și la Crișcior, nu s'au prezentat decât foarte puțini minieri.

Au fost — după cum afirmă d. Inginer, — mai mulți oameni, străini de societate.

Și aceste prelegeri, teoretice și practice sunt de o importanță mare pentru pomicultor, căci îl învață ce lucrări trebuie să facă acum ca să aibe în vara viitoare, roade mai frumoase.

Duminică 28 Oct. c. d. Damian va merge la Țărățel și Ruda, unde va arăta în mod practic, lucrările ce trebuiesc făcute pentru a feri pomii de insecte vătămătoare.

Cinema „ORIENT” Brad.

Duminecă în 29 Oct. „ESCAPADA”

Operetă modernă în 9 acte cu: **Renate Müller—Hans Brausenvetter și Hermann Thimis.**

— Api, domnușorule îi departe rău. Că câți kilometri or fi, nu știu sigurat, da or fi peste optsprezece hilometări.

— Cum, optsprezece kilometri? Apoi adineauri, mi-a spus un om, că sunt numai doi kilometri. Se poate?

— No, api domnușorule, așa-i cum îți zic io. D-ta creză-mă o, ba, că io n'am ce face.

Ei și asta-i una! Cum să fac?... Pe care să-l cred?

Dar ia să mai întreb pe cineva. De data aceasta, aleg unul îmbrăcat în strae nemțești. Am pierdut încrederea 'n costumul nostru. Mă întorsei îndărăt, descurajat și istovit de oboseală.

Peste câțiva pași, iacă un om. Pe aceasta îl mai întreb și....

— Domnule, d-v. nu știți câți kilometri sunt de aici până la U...?

— Da, până la U. sunt peste treisprezece kilometer.

Extraordinar! Hotărît, oamenii aceștia și bat joc de mine. Se poate să nu știe nici-uni atâta lucru? De necrezut. Unde să mă duc, acuma noaptea? Unul spune 2 kilometri, altul 18 km. și celălalt 13. Ce să înțeleg eu?

Nu-mi rămâne, decât să dorm o noapte aci. Să caut o cameră, și mâini se continuu exploarea mai departe...

— Tot înainte. „Mereți d-voastră oblu pe strada ahasta, în sus”, îmi răspunse săteanul, aruncându-și cu un deget, pe ceafă, o pălărie, cât o farfurie de dezert.

— Da, ce crezi, o fi departe?....

Câți km?

— Nuuu!... cam doi km. și un sfertar.

— Mulțumesc foarte mult. Și o luai repede la picior, căci deja se intunecase. Ce bine că nu-i așa departe. O eroare de doi km. se mai iartă la o hartă ca a mea.

Dar oare ceia ce mi-a spus omul acesta să fie adevărat?

Ia să mai întreb pe unul.

Și nu după mult, întâlnesc alt țăran îmbrăcat la fel, aceasta cu mult mai bătrîn.

— Ascultă moșule, încotro e satul U... de aci?

— Tot oblu înainte domnușorule, răspunse bătrânul.

— Crezi, moșule, o fi departe?

— Că doară nu mereț' acuma pe picioare, la U...

— Dece să nu mă duc? Până să întunecă bine, ajung.